

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»

кафедра цивільно-правових дисциплін

Статус дисципліни	обов'язкова
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Форми здобуття вищої освіти	денна та заочна форми навчання
Мова викладання	українська
Навчальний рік	2023-2024
Форма підсумкового контролю	залік

Науково-педагогічні працівники, які забезпечують викладання навчальної дисципліни:

Науково-педагогічний працівник (-ки)	Шаповал Леся Іванівна
Профайл викладача (-ів)	https://orcid.org/0000-0003-4503-9075
Контактний тел.	(067) 264 08 99
E-mail:	Lesyny1@ukr.net
Науково-педагогічний працівник (-ки)	Калінюк Анжела Леонідівна
Профайл викладача (-ів)	https://orcid.org/0000-0001-8032-3632
Контактний тел.	(067) 830 33 34
E-mail:	angel.kalinuk@gmail.com
Науково-педагогічний працівник (-ки)	Полішко Наталія Леонідівна
Профайл викладача (-ів)	https://orcid.org/0000-0002-3898-3896
Контактний тел.	(067) 979 20 74
E-mail:	ekspertNDEKS@i.ua

Розклад навчальних занять:

1. Для денної форми навчання – згідно розкладу організації освітнього процесу в поточному семестрі;
2. Для заочної форми навчання - згідно розкладу занять навчально-екзаменаційної сесії в поточному семестрі.

Консультації:

Очні консультації: з 14.00 до 16.30 відповідно до графіка чергувань науково-педагогічних працівників кафедри.

Online-консультації: за допомогою електронної пошти (k008@naiaiu.kiev.ua), месенджерів і платформи Zoom, Пн-Пт з 9:00 до 16:00.

Сторінка дистанційного курсу

Денна форма навчання: <https://dn.naiaiu.kiev.ua/course/view.php?id=2938>

Заочна форма навчання <https://dn.naiaiu.kiev.ua/course/view.php?id=2155>

Стислий опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.
Тривалість	Навчальна дисципліна вивчається протягом одного семестру.
Форми та методи навчання	<p>Навчальна дисципліна проводиться в очній (off-line) та змішаній (blended) формах відповідно до структури освітнього процесу, тематичного плану та розкладу занять.</p> <p>Під час освітнього процесу використовуються наступні методи навчання:</p> <p><u>1) Інтерактивні методи:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Відповіді на запитання і опитування думок студентів у форматі полілогу або групової бесіди. ✓ Аналіз історій і ситуацій. ✓ Дискусії, дебати, полеміки. ✓ Мозковий штурм. ✓ Відпрацювання навичок. ✓ Ігрове перевтілення. <p><u>2) Активні методи:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Моделювання професійної діяльності. ✓ Навчання інших. ✓ Метод активних ігор. <p><u>3) Інноваційні методи:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Компетентнісний (відповідно до ОПІ ЗВО). ✓ Інтегровані методи навчання (безпосередньо такі - заняття-ділова зустріч, заняття-навчальна конференція, заняття-інсценування), ✓ Проектно-дослідницький метод. ✓ Робота з інформацією (відеоогляд, сторітелінг - за конкретно заданим напрямком). <p><u>4) Практичні методи:</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Практичні роботи. ✓ Вправи. ✓ Творчі роботи. <p><u>5) Методи дистанційного навчання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок студентів з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Moodle; ✓ Онлайн дискусії; ✓ Індивідуальне і групове консультування. Викладач дає додаткові роз'яснення щодо виконання завдань через чати та e-mail-надсилання; ✓ Віддалені практикуми і тестування; ✓ Відеозаписи лекцій; ✓ Вікторини, бліц-опитування, квізи;
Поточний контроль	Здійснюється у процесі вивчення навчальної дисципліни з метою виявлення ступеня розуміння здобувачами засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній роботі. Як правило, здійснюється на семінарських, практичних заняттях та тренінгах.
Підсумковий контроль	Оцінювання знань здобувачів з дисципліни, яке здійснюється одночасно із закінченням курсу семінарських та практичних занять і є визначенням рівня знань засвоєння кожним здобувачем навчальної програми сумою балів у діапазоні від 0 до 40 балів.
Пререквізити (Prerequisite)	Юридична деонтологія; теорія держави і права, конституційне право; історія держави і права; основи римського цивільного права; цивільне право; соціологія права; політологія
Постреквізити (Postrequisite)	Житлове право; земельне право; трудове право, цивільний процес; сімейне право; кримінальне право; кримінальний процес; право соціального забезпечення; господарське право; міжнародне приватне право

Компетентності відповідно до першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ступеня бакалавр зі спеціальності 081 «Право»

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.
Загальні компетентності	ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ступеня бакалавр зі спеціальності 081 «Право» повинні продемонструвати такі результати навчання («hard skills»):

РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

РН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.

РН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

Перелік компетентностей, розвитку яких сприяє вивчення навчальної дисципліни («soft skills»):

- ✓ здатність приймати рішення та розв'язувати проблеми;
- ✓ зрозуміло формулювати думки (повідомлення, доповідні записки, проекти ділової документації, тощо);
- ✓ застосовувати на практиці набуті теоретичні знання щодо закономірностей правових явищ в сфері екологічного права;
- ✓ аналізувати, творчо осмислювати та логічно впорядковувати інформацію, що вміщена у матеріальних джерелах професійної інформації;
- ✓ свідомо і доречно використовувати термінологічні поняття, категорії екологічного права.

Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи в розрізі тем
Тема1. Загальна характеристика екологічного права України	<p>Лекція: очна (offline) та (або) змішана (blended) форми.</p> <p>Семінарське заняття <i>Навчальний час – 2 год.</i></p> <p>Питання до семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та предмет екологічного права України. 2. Метод правового регулювання екологічного права. 3. Принципи екологічного права України. 4. Система та джерела екологічного права України. 5. Види об'єктів, що охороняються екологічним правом. 6. Екологічні права та обов'язки громадян у системі об'єктів екологічного права. 	<p>1. Підготувати реферати (доповіді).</p> <p>Загальні методичні рекомендації: Реферат (доповідь) оформлюється у вигляді письмової роботи обсягом 5-7 сторінок. Представляється на папері та електронному носії.</p> <p>Тематика рефератів (доповідей):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та предмет екологічного права України. 2. Система екологічного права України. 3. Принципи та завдання екологічного права України. 4. Джерела екологічного права України. 5. Метод екологічного права України. <p>2. Вирішити тестові завдання для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу.</p> <p>Загальні методичні поради: Тестові завдання виконуються шляхом надання лише однієї правильної відповіді на запропоноване питання. Декілька правильних відповідей на питання не допускається.</p> <p>1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» було прийнято?</p> <ol style="list-style-type: none"> a) 25.06.1991 р.; b) 25.06. 2005 р.; c) 25.06.2003 р. <p>2. Екологічне право – це</p>

		<p>галузь права, яка регулює:</p> <ol style="list-style-type: none"> екологічні відносини; земельні відносини; гірничі відносини <p>3. Предметом екологічного права є суспільні відносини, що складаються з приводу:</p> <ol style="list-style-type: none"> припинення права власності на природні ресурси; використання природи; використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища <p>4. Суб'єктами екологічних відносин є:</p> <ol style="list-style-type: none"> Український народ; держава Україна; Український народ, фізичні та юридичні особи, держава, органи місцевого самоврядування <p>5. Згідно Конституції України природні ресурси України є власністю?</p> <ol style="list-style-type: none"> Українського народу; держави Україна; фізичних та юридичних осіб, держави, органів місцевого самоврядування <p>6. Диференційні, інтеграційні та комплексні – це види:</p> <ol style="list-style-type: none"> принципів екологічного права; джерел екологічного права; об'єктів екологічних правовідносин <p>7. Принципами екологічного права є:</p> <ol style="list-style-type: none"> способи, засоби та прийоми впливу на поведінку учасників екологічних відносин; основоположні ідеї та засади, на яких ґрунтується регулювання екологічних відносин; усі вище зазначені <p>8. Методами екологічного права, за допомогою яких регулюються екологічні відносини, є:</p> <ol style="list-style-type: none"> основоположні ідеї та засади, на яких ґрунтується регулювання екологічних відносин ;
--	--	--

		<p>b) способи, засоби та прийоми впливу на поведінку учасників екологічних відносин; c) усі вище зазначені</p> <p>9. Чим регулюються екологічні відносини? a) лише Конституцією України та Земельним кодексом України; b) лише Земельним кодексом України; c) Конституцією України, Законом України “Про охорону навколишнього природного середовища”, а також прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами</p> <p>10. Методами екологічного права є: a) диспозитивний та імперативний; b) диспозитивний; c) імперативний</p> <p>3. <u>Створити презентації у PowerPoint.</u></p> <p>Загальні методичні рекомендації: Мультимедійна презентація містить текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, аудіо та відеофрагменти і анімації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. При оформленні мультимедійної презентації необхідно дотримуватися єдиного стилю подання інформації. 2. Всі слайди презентації повинні бути виконані в програмі Microsoft PowerPoint будь-якої версії в єдиному стилі. 3. Розмір файлу повинен бути не більш ніж 2Мб, кількість слайдів 10-15. 4. Має бути титульний, інформаційний та підсумковий слайди. 5. Титульний слайд повинен відображати тему презентації і хто її виконав (прізвище, ім'я, навчальна група, курс, факультет). 6. На підсумковому слайді вказується список використаних джерел та стислий висновок роботи. 7. Формат слайдів. Параметри сторінки: - розмір слайдів - екран; орієнтація - альбомна; ширина - 24 см.; висота -
--	--	--

		<p>18см.; нумерація слайдів з «1».</p> <p>8. Формат видачі слайдів - «Презентація на екрані».</p> <p>9. Оформлення слайдів: шрифти для використання: TimesNewRoman, Arial, ArialNarrow. Не дозволяється змішувати різні типи шрифтів в одній презентації.</p> <p>10. Написання: звичайний, курсив, напівжирний; колір і розмір шрифту має бути підібраний так, щоб всі надписи чітко читати на обраному полі слайду.</p> <p>10. У титульному і підсумковому слайді використання анімаційних об'єктів не допускається.</p> <p>11. Слайди не переповнювати текстом.</p> <p>12. Використовувати прості слова та речення.</p> <p>13. Вимоги до інформації: науковість, логічність, доступність, однозначність, лаконічність, завершеність, достовірність, сучасність, достатність.</p> <p>14. Недопустимість граматичних та інших помилок.</p> <p>15. На одному слайді не рекомендується використовувати більш ніж 3 кольори: один для фону (світлий), другий для заголовку, третій для тексту.</p> <p>16. Таблична інформація вставляється до слайду як таблиця текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel. Але не слід використовувати таблиці з великою кількістю даних.</p> <p>17. Діаграми готуються з використанням майстра діаграм табличного процесора MS Excel.</p> <p>18. Надписи до ілюстрованого матеріалу повинні відповідати його змісту.</p> <p>19. Файлу мультимедійної презентації надати ім'я та розширення ppt. Наприклад: Петренко А. С-petrenko_as.ppt або as_petrenko.ppt</p> <p>Примітка: у презентації розміщувати тільки оптимізовані (стислі) високої якості зображення.</p> <p>Тематика (напрямок розробки) презентацій у PowerPoint:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та предмет екологічного права України. 2. Метод правового регулювання екологічного права. 3. Принципи екологічного
--	--	--

		<p>права України.</p> <p>4. Система та джерела екологічного права України.</p> <p>5. Види об'єктів, що охороняються екологічним правом.</p> <p>6. Екологічні права та обов'язки громадян у системі об'єктів екологічного права.</p>
<p>Тема 2. Правова охорона земель в Україні</p>	<p>Лекція: очна (offline) та (або) змішана (blended) форми.</p> <p>Семінарське заняття</p> <p><i>Навчальний час – 2 год.</i></p> <p>Питання до семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Земля як об'єкт правової охорони. 2. Склад (категорії) земель України. 3. Види прав на землю в Україні. 4. Право власності на землю. 5. Права та обов'язки власників земельних ділянок. <ol style="list-style-type: none"> 1. Право користування земельною ділянкою. Види. 2. Права та обов'язки землекористувачів. 3. Плата за землю. 4. Організаційно-правові заходи охорони земель. 5. Відповідальність за порушення земельного законодавства. <p>Практичне заняття</p> <p><i>Навчальний час – 2 год.</i></p> <p>Задача 1.</p> <p>Група громадян, розмістилась на відпочинок в приміському лісі, зрубали декілька дерев для багаття, насмітили, порозкидали пусті пляшки, консервні банки, на шляху розрушили мурашник.</p> <p><i>Які порушення лісового законодавства є в діях названих осіб?</i></p> <p><i>Поясніть види і порядок відповідальності за здійснені правопорушення.</i></p> <p>Задача 2.</p> <p>Громадянин Мішин Л. звернувся зі скаргою до прокуратури на державне управління екологічної безпеки області, яке, на його думку винне у перекрученні екологічної інформації. Зокрема дані його екологічного бюлетня, що були опубліковані три місяці тому в місцевій пресі, характеризують екологічну обстановку міста як</p>	<p>1. Підготувати реферати (доповіді).</p> <p>Загальні методичні рекомендації: Реферат (доповідь) оформлюється у вигляді письмової роботи обсягом 5-7 сторінок. Представляється на папері та електронному носії.</p> <p>Тематика рефератів (доповідей):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Земля як об'єкт правової охорони. 2. Склад земель України. 3. Права на землю в Україні. 4. Поняття і правовий статус земельної ділянки за законодавством України. 5. Право власності на землю: поняття, суб'єкти, зміст. 6. Підстави виникнення права власності на землю в Україні. 7. Підстави припинення права власності на землю в Україні. 8. Право користування земельною ділянкою та його види. 9. Права та обов'язки власників та землекористувачів. 10. Організаційно-правові заходи охорони земель. 11. Відповідальність за порушення земельного законодавства. <p>2. Вирішити тестові завдання для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу.</p> <p>Загальні методичні поради: Тестові завдання виконуються шляхом надання лише однієї правильної відповіді на запропоноване питання. Декілька правильних відповідей на питання не допускається.</p> <p>1. Закон України «Про охорону земель» від 19.06.2003 р. визначає охорону земель як систему заходів, а саме?</p>

	<p>цілком сприятливу для проживання.</p> <p>Однак. Стало відомо з повідомлень місцевого радіо, тільки завод хімічних реактивів через застаріле обладнання щоденно викидає в навколишнє природне середовище близько 15 видів шкідливих речовин і сполук, які перевищують гранично допустимі концентрації в 20-40 раз: окислів азоту – в 45 раз, міді – 38, олова – 29, свинцю – в 36 раз. Аналогічні факти наводились і у виступі головного санітарного лікаря міста на сесії міської Ради. Крім того, у його виступі вказувалось на різке збільшення захворюваності населення в наслідок погіршення екологічної обстановки в місті.</p> <p><i>Визначити коло суспільних правовідносин, що склалися. Чи є порушення екологічних прав у даному казусі? Вирішити справу по суті висунутих вимог.</i></p> <p>Задача 3.</p> <p>До державного управління екологічної безпеки області звернулися з колективною скаргою жителі селища Вільшанки про припинення діяльності місцевого спиртового заводу, який систематично скидає відходи виробництва на поля фільтрації без спеціального очисного обладнання. Працівники державного управління екологічної безпеки області у своїй відмові вказали, що застосування зазначених санкцій на належить до їх повноважень. За постановою керівництва держуправління на директора заводу та головного технолога накладено адміністративні штрафи розміром до семидесяти неоподаткованих мінімумів заробітної плати громадян.</p> <p>Крім того, громадяни мають право особисто звернутися до суду про відшкодування збитків, заподіяних їх здоров'ю та життю порушенням вимог екологічної безпеки.</p> <p>Вважаючи таку відповідь формальною мешканці селища звернулися до прокурора району за захистом їх права на екологічну безпеку.</p> <p><i>Визначити коло суспільних правовідносин. Чи є діяльність спиртзаводу екологічно небезпечною? Вирішити справу.</i></p>	<p>a) правових; економічних та технологічних;</p> <p>b) організаційних;</p> <p>c) усі відповіді вірні</p> <p>2. До числа заходів із попередження ерозії ґрунтів належать?</p> <p>a) організаційно-господарські, гідротехнічні;</p> <p>b) агротехнічні і лісо-меліоративні;</p> <p>c) усі відповіді вірні</p> <p>3. Рекультивация порушених земель – це комплекс яких заходів?</p> <p>a) економічних;</p> <p>b) організаційних, технічних і біотехнологічних;</p> <p>c) гідротехнічних</p> <p>4. Без спеціальних дозволів землевласники і землекористувачі в межах наданих їм земельних ділянок мають право видобувати для своїх господарських і побутових потреб?</p> <p>a) корисні копалини місцевого значення і торф загальною глибиною розробки до двох метрів, підземні води для власних господарсько-побутових потреб, нецентралізованого та централізованого (крім виробництва фасованої питної води) господарсько-питного водопостачання, за умови що продуктивність водозаборів підземних вод не перевищує 300 кубічних метрів на добу;</p> <p>b) корисні копалини місцевого значення і торф загальною глибиною розробки до трьох метрів, підземні води для власних господарсько-побутових потреб, нецентралізованого та централізованого (крім виробництва фасованої питної води) господарсько-питного водопостачання, за умови що продуктивність водозаборів підземних вод не перевищує 300 кубічних метрів на добу;</p> <p>c) корисні копалини місцевого значення і торф загальною глибиною розробки до трьох метрів, підземні води для власних господарсько-побутових потреб, нецентралізованого та централізованого (крім</p>
--	--	---

	<p>Задача 4. Під час перевірки додержання екологічного законодавства працівники державного управління екологічної безпеки обласної встановили факт самовільного видобування корисних копалин місцевого значення ТОВ “Еколіт”. Працівники управління товариства пояснили, що в їх діяльності немає порушень екологічного законодавства. Здійснюють свою діяльність згідно зі статутом, що дозволяє їм видобувати загальнопоширені корисні копалини (пісок, каолін тощо) для виготовлення паст для чищення побутових виробів та виробництва деяких будівельних матеріалів. Земельну ділянку використовують на підставі договору оренди, укладеного з районною державною адміністрацією для зайняття підприємницькою діяльністю. У межах цих земель використовують вказані корисні копалини, що дозволяється земельним та гірничим законодавством у порядку загального природокористування. Старший державний інспектор з охорони навколишнього природного середовища, вважаючи, що таке використання природних ресурсів є незаконним, виніс постанову про накладення адміністративного штрафу на управління товариства та про зупинення його діяльності до отримання спеціального дозволу на видобування корисних копалин. Вказані дії старшого інспектора управління оскаржено до районного суду. <i>Визначити коло суспільних правовідносин. Чи підлягає скарга задоволенню? Вирішити справу.</i></p> <p>Задача 5. У зв’язку з наданням земельної ділянки для організації колективного садівничого товариства “Мрія” його управління звернулося до районної адміністрації, яка приймала вказане рішення, з клопотанням виділити земельну ділянку для облаштування тимчасової зупинки електропоїзда місцевого сполучення. Це клопотання було задоволено, і управління уклало</p>	<p>виробництва фасованої питної води) господарсько-питного водопостачання, за умови що продуктивність водозаборів підземних вод не перевищує 500 кубічних метрів на добу</p> <p>5. Землі України за основним цільовим призначенням поділяються на: а) групи; б) категорії; в) види</p> <p>6. Землі лісгосподарського призначення можуть передаватись у власність громадянам та юридичним особам? а) у розмірі до 5 гектарів; б) у розмірі до 2 гектарів; в) передача таких земель заборонена законом</p> <p>7. Земельна ділянка – це: а) поверхня суші з ґрунтами і корисними копалинами; б) частина земної поверхні з установленими межами, певним місцем розташування, з визначеними щодо неї правами ; в) поверхня суші з ґрунтами</p> <p>8. Земельна ділянка може бути об’єктом цивільних прав з якого моменту? а) виключно з моменту її формування та державної реєстрації права власності на неї; б) з моменту прийняття рішення органами місцевого самоврядування про виділення земельної частки (паю); в) з моменту її формування</p> <p>9. Чи мають право іноземці та особи без громадянства набувати право власності на земельні ділянки в Україні? а) так, мають право; б) лише на землі несільськогосподарського призначення; в) не мають права</p> <p>10. Яких видів здійснюється контроль за використанням і охороною земель? а) державний, самоврядний, громадський; б) державний і громадський; в) державний і самоврядний</p>
--	--	--

	<p>угоду з місцевими будівельниками для зведення даної зупинки.</p> <p>Начальник відділення залізниці, дізнавшись про початок роботи, заборонив своїм наказом використовувати смуги відводу залізниці для вказаної мети, вважаючи, що в межах земель залізниці будь-які роботи та використання земель має здійснюватися виключно за розпорядженням органів залізничного транспорту.</p> <p>Райадміністрація оскаржила вказаний наказ до прокурора району, вважаючи його незаконним.</p> <p><i>Визначити коло суспільних правовідносин. Висвітлити особливості правового режиму спірної земельної ділянки. Вирішити справу.</i></p> <p>Задача 6.</p> <p>Фермер Коваленко самовільно зайняв сусідню із своїм фермерським господарством ділянку поля площею 0,20 га, що належала агрофірмі "Волна", і побудував там складське приміщення. За два роки, протягом яких Коваленко фактично користувався земельною ділянкою, фірма зазнала збитків в розмірі 5000 грн. Дирекція агрофірми "Волна" звернулася з позовом до суду щодо повернення цієї ділянки землі та відшкодування збитків.</p> <p><i>Яким чином земельним законодавством регулюється земельні відносини між фірмою і Коваленко? Визначте правову природу земельних правовідносин, що виникли між ними? У чому полягає правопорушення, вчинене Коваленко? Яка відповідальність передбачається законом за вчинене правопорушення? Яким чином визначається розмір збитків, що зазнала агрофірма "Волна"? Які документи слід додати до позовної заяви? Яким повинно бути рішення суду?</i></p>	<p>3. Створити презентації у PowerPoint.</p> <p>Загальні методичні рекомендації:</p> <p>Мультимедійна презентація містить текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, аудіо та відеофрагменти і анімації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. При оформленні мультимедійної презентації необхідно дотримуватися єдиного стилю подання інформації. 2. Всі слайди презентації повинні бути виконані в програмі Microsoft PowerPoint будь-якої версії в єдиному стилі. 3. Розмір файлу повинен бути не більш ніж 2Мб, кількість слайдів 10-15. 4. Має бути титульний, інформаційний та підсумковий слайди. 5. Титульний слайд повинен відображати тему презентації і хто її виконав (прізвище, ім'я, навчальна група, курс, факультет). 6. На підсумковому слайді вказується список використаних джерел та стислий висновок роботи. 7. Формат слайдів. Параметри сторінки: - розмір слайдів - екран; орієнтація - альбомна; ширина - 24 см.; висота - 18см.; нумерація слайдів з «1». 8. Формат видачі слайдів - «Презентація на екрані». 9. Оформлення слайдів: шрифти для використання: TimesNewRoman, Arial, ArialNarrow. Не дозволяється змішувати різні типи шрифтів в одній презентації. 10. Написання: звичайний, курсив, напівжирний; колір і розмір шрифту має бути підібраний так, щоб всі надписи чітко читати на обраному полі слайду. 11. У титульному і підсумковому слайді використання анімаційних об'єктів не допускається. 12. Слайди не переповнювати текстом. 13. Використовувати прості слова та речення. 14. Вимоги до інформації: науковість, логічність, доступність, однозначність, лаконічність,
--	---	--

		<p>завершеність, достовірність, сучасність, достатність.</p> <p>15. Недопустимість граматичних та інших помилок.</p> <p>16. На одному слайді не рекомендується використовувати більш ніж 3 кольори: один для фону (світлий), другий для заголовку, третій для тексту.</p> <p>17. Таблична інформація вставляється до слайду як таблиця текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel. Але не слід використовувати таблиці з великою кількістю даних.</p> <p>18. Діаграми готуються з використанням майстра діаграм табличного процесора MS Excel.</p> <p>19. Надписи до ілюстрованого матеріалу повинні відповідати його змісту.</p> <p>20. Файлу мультимедійної презентації надати ім'я та розширення ppt. Наприклад: Петренко А. С- petrenko_as.ppt або as_petrenko.ppt</p> <p>Примітка: у презентації розміщувати тільки оптимізовані (стислі) високої якості зображення.</p> <p>Тематика (напрямок розробки) презентацій у PowerPoint:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Земля як об'єкт правової охорони. Склад земель України. 2. Права на землю в Україні. Поняття земельної ділянки. 3. Право власності на землю: поняття, суб'єкти, зміст. 4. Підстави виникнення права власності на землю в Україні. 5. Право користування земельною ділянкою та його види. 6. Права та обов'язки власників та землекористувачів. 7. Організаційно-правові заходи охорони земель. 8. Відповідальність за порушення земельного законодавства.
<p>Тема 3.Правова охорона вод в Україні</p>	<p>Семінарське заняття <i>Навчальний час – 2 год.</i> Питання до семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і склад водно фонду України. 2. Водні об'єкти загальнодержавного значення. 3. Водні об'єкти місцевого значення. 4. Водокористування та його види. 5. Основні права та обов'язки водокористувачів. 	<p>1. Підготувати реферати (доповіді).</p> <p>Загальні методичні рекомендації: Реферат (доповідь) оформлюється у вигляді письмової роботи обсягом 5-7 сторінок. Представляється на папері та електронному носії.</p> <p>Тематика рефератів (доповідей):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Води як об'єкт використання та правової охорони. 2. Склад водного фонду України.

	<p>6. Організаційно-правові заходи охорони вод.</p> <p>7. Відповідальність за порушення водного законодавства.</p> <p>Практичне заняття <i>Навчальний час – 2 год.</i></p> <p>Задача 1. Громадяни Маслюк і Пащук звернулися з клопотанням до міської Ради про надання їм у користування рибогосподарської водойми (ставка) для здійснення рибиництва. Міська Рада відмовила їм у задоволенні клопотання, вважаючи, що вирішення цього питання належить не до її повноважень, а до відповідних органів рибоохорони. Вказані матеріали ці громадяни передали до басейнових органів рибоохорони, але й вони відмовили у задоволенні клопотання, зазначивши, що для вказаної форми діяльності рибогосподарські водойми ними не надаються. Вони уповноважені лише на видачу дозволу для спеціального використання водяних живих організмів. Отримавши відповідні дозволи, громадяни Маслюк і Пащук розпочали здійснювати промислове рибальство, що стало підставою для скасування органами рибоохорони виданих дозволів та накладення на них адміністративних штрафів у розмірі 450 гривень. Зазначені дії органів рибоохорони ці громадяни оскаржили до міського суду. <i>Визначити коло суспільних відносин, дати характеристику виду спеціального використання водяних живих ресурсів. Вирішити справу.</i></p> <p>Задача 2. Житель міста Гоголів Кудельський Р. на належній йому ділянці розпочав будівництво колодязя, маючи на меті використовувати підземні води для побутових і господарських потреб за допомогою спеціального технічного приладу (відцентрового насоса). Під час проведення вказаних робіт його відвідав інспектор</p>	<p>3. Суб'єкти права водокористування.</p> <p>4. Види водокористування.</p> <p>5. Правові заходи охорони вод.</p> <p>6. Відповідальність за порушення законодавства про охорону та використання вод.</p> <p>2. <u>Вирішити тестові завдання для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу.</u></p> <p>Загальні методичні поради: Тестові завдання виконуються шляхом надання лише однієї правильної відповіді на запропоноване питання. Декілька правильних відповідей на питання не допускається.</p> <p>1. Хто є водокористувачами в Україні? а) тільки фізичні та юридичні особи України; б) юридичні особи України; в) підприємства, установи, організації і громадяни України, іноземні фізичні й юридичні особи та особи без громадянства</p> <p>2. Яких видів буває спеціальне водокористування за строками здійснення? а) короткостроковим (до 3 років) і довгостроковим (від 3 до 25 років); б) короткостроковим (до 1 року) і довгостроковим (від 1 до 15 років); в) короткостроковим (до 3 років) і довгостроковим (від 3 до 50 років)</p> <p>3. Які території та об'єкти утворюються навколо (вздовж) водних об'єктів з метою запобігання забрудненню та засміченню водних об'єктів? а) водоохоронні зони та прибережні захисні смуги; б) смуги відведення та берегові смуги водних шляхів, зони санітарної охорони; в) усі відповіді вірні</p> <p>4. Що не відноситься до спеціального водокористування? а) пропуск води через гідротехнічні гідровузли; б) подача (перекачування) води водокористувача у маловодні регіони, усунення шкідливої дії вод; в) усі відповіді вірні</p>
--	---	---

	<p>територіальної інспекції гірничого нагляду, який, перевіряючи умови та характер проведення робіт, виніс постанову про їх припинення та наклав на Кудельського адміністративний штраф у розмірі 500 гривень, зазначивши, що останній порушив вимоги чинного законодавства.</p> <p>Кудельський Р. оскаржив цю постанову до суду з вимогою усунення перешкод у користуванні природними ресурсами та стягнення збитків, заподіяних йому незаконним рішенням.</p> <p><i>Окреслити коло суспільних правовідносин. Дати характеристику правовідносинам, що склалися. Вирішити справу.</i></p> <p>Задача 3.</p> <p>Керівники кооперативу “Олімп” розпорядилися вивезти на берег річки сміття і інші відходи зібрані під час прибирання території кооперативу.</p> <p>Весною, під час повені, це сміття попало в річку, що привело до її забруднення та загибелі риби.</p> <p><i>Чи можливо керівників кооперативу притягти до відповідальності? Яку відповідальність несуть особи, винні в порушенні законодавства в галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу?</i></p>	<p>5. Що відноситься до водного фонду України?</p> <p>а) поверхневі води і підземні води; б) підземні води та джерела, штучні водойми і канали; с) поверхневі і підземні води, джерела, внутрішні морські води та територіальне море</p> <p>6. Хто є вторинними водокористувачами?</p> <p>а) ті, що не мають власних водозабірних споруд і отримують воду з водозабірних споруд первинних водокористувачі; б) ті, що мають власні водозабірні споруди та відповідне обладнання для забору води; с) ті, що використовують водні об’єкти на умовах оренди</p> <p>7. Які водні об’єкти відносяться до водних об’єктів загальнодержавного значення?</p> <p>а) підземні води, які не є джерелом централізованого водопостачання; б) внутрішні морські води та територіальне море; с) поверхневі води (озера, водосховища, річки, канали), що знаходяться і використовуються на території однієї області, а також їх притоки всіх порядків</p> <p>8. Які водні об’єкти відносяться до водних об’єктів місцевого значення?</p> <p>а) поверхневі води, що знаходяться і використовуються в межах більш як однієї області, а також їх притоки всіх порядків; б) підземні води, які не можуть бути джерелом централізованого водопостачання; с) внутрішні морські води</p> <p>9. Яке водокористування є спеціальним?</p> <p>а) забір води з водних об’єктів із застосуванням водозабірних споруд або технічних пристроїв; б) водокористування громадянами для задоволення їх потреб (купання, плавання на човнах, забір води з криниць тощо); с) водокористування громадянами без застосування споруд та технічних пристроїв</p> <p>10. Що забороняється на території водоохоронних зон?</p>
--	---	--

		<p>a) використання стійких та сильнодіючих пестицидів, скидання неочищених стічних вод;</p> <p>b) влаштування кладовищ, скотомогильників, звалищ, полів фільтрації;</p> <p>c) усі відповіді вірні</p> <p><u>3. Створити презентації у PowerPoint.</u></p> <p>Загальні методичні рекомендації: Мультимедійна презентація містить текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, аудіо та відеофрагменти і анімації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. При оформленні мультимедійної презентації необхідно дотримуватися єдиного стилю подання інформації. 2. Всі слайди презентації повинні бути виконані в програмі Microsoft PowerPoint будь-якої версії в єдиному стилі. 3. Розмір файлу повинен бути не більш ніж 2Мб, кількість слайдів 10-15. 4. Має бути титульний, інформаційний та підсумковий слайди. 5. Титульний слайд повинен відображати тему презентації і хто її виконав (прізвище, ім'я, навчальна група, курс, факультет). 6. На підсумковому слайді вказується список використаних джерел та стислий висновок роботи. 7. Формат слайдів. Параметри сторінки: - розмір слайдів - екран; орієнтація - альбомна; ширина - 24 см.; висота - 18см.; нумерація слайдів з «1». 8. Формат видачі слайдів - «Презентація на екрані». 9. Оформлення слайдів: шрифти для використання: TimesNewRoman, Arial, ArialNarrow. Не дозволяється змішувати різні типи шрифтів в одній презентації. 10. Написання: звичайний, курсив, напівжирний; колір і розмір шрифту має бути підібраний так, щоб всі надписи чітко читати на обраному полі слайду. 11. У титульному і підсумковому слайді використання анімаційних
--	--	---

		<p>об'єктів не допускається.</p> <p>12. Слайди не переповнювати текстом.</p> <p>13. Використовувати прості слова та речення.</p> <p>14. Вимоги до інформації: науковість, логічність, доступність, однозначність, лаконічність, завершеність, достовірність, сучасність, достатність.</p> <p>15. Недопустимість граматичних та інших помилок.</p> <p>16. На одному слайді не рекомендується використовувати більш ніж 3 кольори: один для фону (світлий), другий для заголовку, третій для тексту.</p> <p>17. Таблична інформація вставляється до слайду як таблиця текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel. Але не слід використовувати таблиці з великою кількістю даних.</p> <p>18. Діаграми готуються з використанням майстра діаграм табличного процесора MS Excel.</p> <p>19. Надписи до ілюстрованого матеріалу повинні відповідати його змісту.</p> <p>20. Файлу мультимедійної презентації надати ім'я та розширення ppt. Наприклад: Петренко А. С- petrenko_as.ppt або as_petrenko.ppt</p> <p>Примітка: у презентації розміщувати тільки оптимізовані (стислі) високої якості зображення.</p> <p>Тематика (напрямок розробки) презентацій у PowerPoint:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Води як об'єкт використання та правової охорони. 2. Склад водного фонду України. 3. Право водокористування та його види. 4. Правові заходи охорони вод. 5. Відповідальність за порушення законодавства про охорону та використання вод.
<p>Тема 4. Правова охорона лісів України</p>	<p>Семінарське заняття <i>Навчальний час – 2 год.</i></p> <p>Питання до семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ліс як об'єкт правового регулювання, використання та охорони. 2. Основні категорії лісів. 3. Право власності на ліси та право користування лісами в 	<p>1. Підготувати реферати (доповіді).</p> <p>Загальні методичні рекомендації: Реферат (доповідь) оформлюється у вигляді письмової роботи обсягом 5-7 сторінок. Представляється на папері та електронному носії.</p>

	<p>Україні.</p> <p>4. Використання лісових ресурсів та його види.</p> <p>5. Правова охорона лісів.</p> <p>6. Відповідальність за порушення лісового законодавства.</p> <p>Практичне заняття <i>Навчальний час – 2 год.</i></p> <p>Задача 1. Товариству «Карпати» за рішенням адміністрації міста у приватну власність була надана земельна ділянка лісгосподарського призначення площею 7 га для будівництва ферми по відгодівлі худоби. Отримавши земельну ділянку, товариство змінило свої наміри і почало будівництво промислового цеху. Державний інспектор з контролю за використанням і охороною земель, зафіксував порушення земельного законодавства та передав матеріали перевірки до прокуратури. <i>Визначте правомірність дій товариства. Чи законне рішення адміністрації?</i></p> <p>Задача 2. Коваленко і Петренко, почувши від своїх друзів про лісову ділянку, де можна назбирати багато грибів і ягід, вирішили піти в ліс по гриби та ягоди. <i>Чи потрібно їм перед збиранням цих грибів і ягід поцікавитись чий це ліс на праві власності? Чи є різниця в тому, в лісі якої форми власності вони будуть збирати гриби та ягоди?</i></p> <p>Задача 3. Марченко на весняно-літній період вирішив розмістити свою пасіку в одному з лісів поблизу села, в якому він проживає. Чи потрібно Марченку отримати від когось дозвіл на це? Чи буде стягуватись плата за розміщення пасіки в лісі?</p> <p>Задача 4. Вітрихін, маючи у своїй власності ліс, помітив, що на багатьох деревах з'явилася гусінь, яка дуже швидко поширюється і об'їдає листя з дерев. <i>Чи повинен Вітрихін здійснювати якісь заходи?</i></p> <p>Задача 5. Компанія з 5-ти осіб в літній період вирішила піти до лісу на</p>	<p>Тематика рефератів (доповідей):</p> <ol style="list-style-type: none"> Ліс як об'єкт правового регулювання, використання та охорони. Склад лісового фонду України. Лісові ресурси: поняття та види. Право власності на ліси в Україні. Поняття, суб'єкти, види права користування лісами в Україні. Загальне використання лісових ресурсів, його види та особливості здійснення. Спеціальне використання лісових ресурсів. Організаційно-правові заходи охорони лісів. Відповідальність за порушення лісового законодавства. <p>2. <u>Вирішити тестові завдання для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу.</u></p> <p>Загальні методичні поради: Тестові завдання виконуються шляхом надання лише однієї правильної відповіді на запропоноване питання. Декілька правильних відповідей на питання не допускається.</p> <ol style="list-style-type: none"> До лісового фонду України належать лісові ділянки, в тому числі захисні насадження лінійного типу, площею не менше? <ol style="list-style-type: none"> 0,1 гектара; 0,12 гектара; 0,2 гектара До лісового фонду України не належать: <ol style="list-style-type: none"> зелені насадження в межах населених пунктів (парки, сади, сквери, бульвари тощо), які не віднесені в установленому порядку до лісів; окремі дерева і групи дерев, чагарники на сільськогосподарських угіддях, присадибних, дачних і садових ділянках; усі відповіді вірні Документом, що посвідчує право приватної власності на ліси, є?
--	---	---

	<p>відпочинок, щоб пожарити шашлики та покатися в річці, яка була поряд. Але при вході в ліс, вони побачили табличку, на якій було повідомлено, що у зв'язку з пожежною небезпекою прохід до лісу і відпочинок там – заборонений. Компанія, знаючи, що це ліс державної форми власності, вирішили, що така заборона є незаконною.</p> <p><i>Поясніть, чи може бути встановлено заборону на відвідування лісу на якийсь період?</i></p>	<p>a) державне свідоцтво на право власності на землю, виданий на відповідну земельну ділянку;</p> <p>b) державний акт на право власності на землю, виданий на відповідну земельну ділянку;</p> <p>c) витяг з Державного реєстру прав про проведену державну реєстрацію права власності</p> <p>4. Тимчасове користування лісами може бути?</p> <p>a) довгостроковим - терміном від одного до п'ятдесяти років;</p> <p>b) короткостроковим - терміном до одного року;</p> <p>c) усі відповіді вірні</p> <p>5. Ліси України за екологічним і соціально-економічним значенням та залежно від основних виконуваних ними функцій поділяються на такі категорії?</p> <p>a) захисні ліси; рекреаційно-оздоровчі ліси; ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення; експлуатаційні ліси;</p> <p>b) захисні ліси; ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення; експлуатаційні ліси;</p> <p>c) захисні ліси; рекреаційно-оздоровчі ліси; ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення</p> <p>6. Основним завданням державного регулювання та управління у сфері лісових відносин є:</p> <p>a) забезпечення ефективної охорони, раціонального використання та відтворення лісів;</p> <p>b) забезпечення раціонального використання та відтворення лісів;</p> <p>c) забезпечення ефективної охорони, належного захисту, раціонального використання та відтворення лісів</p> <p>7. Система регулярного спостереження, оцінки і прогнозу динаміки кількісного і якісного стану лісів – це?</p> <p>a) лісова сертифікація;</p> <p>b) моніторинг лісів;</p> <p>c) облік лісів</p>
--	--	---

		<p>8. Зміна цільового призначення земельних лісових ділянок з метою їх використання для житлової, громадської і промислової забудови?</p> <p>a) не провадиться; b) провадиться переважно за рахунок площ, зайнятих чагарниками та іншими малоцінними насадженнями; c) провадиться переважно за рахунок площ, зайнятих зрубам та іншими малоцінними насадженнями</p> <p>9. Лімітом заготівлі деревини в порядку рубок головного користування є?</p> <p>a) затверджена в установленому порядку розрахункова лісосіка; b) затверджена в установленому порядку розрахункова накладна; c) затверджений в установленому порядку розрахунковий наряд</p> <p>10. Громадський контроль за охороною, захистом, використанням та відтворенням лісів здійснюється?</p> <p>a) громадськими інспекторами охорони навколишнього природного середовища; b) громадськими природоохоронними організаціями у сфері лісових відносин; c) Державною екологічною інспекцією України</p> <p>3. Створити презентації у PowerPoint.</p> <p>Загальні методичні рекомендації: Мультимедійна презентація містить текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, аудіо та відеофрагменти і анімації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. При оформленні мультимедійної презентації необхідно дотримуватися єдиного стилю подання інформації. 2. Всі слайди презентації повинні бути виконані в програмі Microsoft PowerPoint будь-якої версії в єдиному стилі. 3. Розмір файлу повинен бути
--	--	---

		<p>не більш ніж 2Мб, кількість слайдів 10-15.</p> <p>4. Має бути титульний, інформаційний та підсумковий слайди.</p> <p>5. Титульний слайд повинен відображати тему презентації і хто її виконав (прізвище, ім'я, навчальна група, курс, факультет).</p> <p>6. На підсумковому слайді вказується список використаних джерел та стислий висновок роботи.</p> <p>7. Формат слайдів. Параметри сторінки: - розмір слайдів - екран; орієнтація - альбомна; ширина - 24 см.; висота - 18см.; нумерація слайдів з «1».</p> <p>8. Формат видачі слайдів - «Презентація на екрані».</p> <p>9. Оформлення слайдів: шрифти для використання: TimesNewRoman, Arial, ArialNarrow. Не дозволяється змішувати різні типи шрифтів в одній презентації.</p> <p>10. Написання: звичайний, курсив, напівжирний; колір і розмір шрифту має бути підібраний так, щоб всі надписи чітко читати на обраному полі слайду.</p> <p>11. У титульному і підсумковому слайді використання анімаційних об'єктів не допускається.</p> <p>12. Слайди не переповнювати текстом.</p> <p>13. Використовувати прості слова та речення.</p> <p>14. Вимоги до інформації: науковість, логічність, доступність, однозначність, лаконічність, завершеність, достовірність, сучасність, достатність.</p> <p>15. Недопустимість граматичних та інших помилок.</p> <p>16. На одному слайді не рекомендується використовувати більш ніж 3 кольори: один для фону (світлий), другий для заголовку, третій для тексту.</p> <p>17. Таблична інформація вставляється до слайду як таблиця текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel. Але не слід використовувати таблиці з великою кількістю даних.</p> <p>18. Діаграми готуються з використанням майстра діаграм табличного процесора MS Excel.</p> <p>19. Надписи до ілюстрованого матеріалу повинні відповідати його</p>
--	--	---

		<p>змісту.</p> <p>20. Файлу мультимедійної презентації надати ім'я та розширення ppt. Наприклад: Петренко А. С-petrenko_as.ppt або as_petrenko.ppt</p> <p>Примітка: у презентації розміщувати тільки оптимізовані (стислі) високої якості зображення.</p> <p>Тематика (напрямок розробки) презентацій у PowerPoint:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ліс як об'єкт правового регулювання, використання та охорони. Склад лісового фонду України. 2. Лісові ресурси: поняття та види. 3. Право власності на ліси в Україні. 4. Поняття, суб'єкти, види права користування лісами в Україні. 5. Загальне та спеціальне використання лісових ресурсів, його види та особливості здійснення. 6. Відповідальність за порушення лісового законодавства.
<p>Тема 5. Правова охорона тваринного світу в Україні</p>	<p>Семінарське заняття <i>Навчальний час – 2 год.</i></p> <p>Питання до семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тваринний світ як об'єкт правової охорони і використання. 2. Види використання об'єктів тваринного світу. 3. Права та обов'язки користувачів об'єктами тваринного світу. 4. Право на полювання: документи, способи. 5. Правова охорона тваринного світу. Червона книга України. 6. Відповідальність за порушення законодавства про тваринний світ. <p>Практичне заняття <i>Навчальний час – 2 год.</i></p> <p>Задача 1. Кравцов та Мухін з метою проведення експерименту вирішили зайнятись розведенням нових порід тварин, шляхом схрещування лисиці і вовка. Для цього вони викопали у лісі декілька кілька метрових ям з метою попадання у них цих звірів. Через кілька днів вони ходили і збирали їх, а потім утримуючи у себе на подвір'ї схрещували їх. Про це довідалась сусідка, яка жила поруч і побачила те, що робили її сусіди. Вона звернулась до сільської ради народних депутатів з</p>	<p>1. Підготовка рефератів Загальні методичні рекомендації: Реферат (доповідь) оформлюється у вигляді письмової роботи в обсязі 5 - 7 сторінок. Представляється на папері та електронному носії.</p> <p>Приблизна тематика рефератів, доповідей (до даної теми):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості здійснення рибальства та водного добувального промислу в територіальних і внутрішніх морських водах України. 2. Правове регулювання розведення диких тварин у неволі та створення зоологічних колекцій. 3. Правове регулювання використання корисних властивостей життєдіяльності тварин. 4. Правовий режим використання мисливських угідь в Україні. 5. Правове регулювання здійснення рибальства у виключній (морській) економічній зоні України. 6. Порядок виникнення та припинення права власності на об'єкти тваринного світу. 7. Порядок і умови здійснення полювання іноземцями в Україні. 8. Правове регулювання здійснення любительського рибальства. 9. Особливості правового режиму використання та охорони тварин, занесених до Червоної книги

	<p>повідомленням про знуцання над тваринами. <i>Чи правомірні дії Кравцова і Мухіна?</i></p> <p>Задача 2. Іванов , працюючи в науково-дослідній лабораторії, проводить тестування на тваринах нових препаратів, а також здійснює хірургічне втручання для проведення наукових досліджень. Внук Іванова, який навчається в 7-му класі, почувши, де працює і що робить його дідусь, захотів побачити все це на власні очі і попросив дідуся показати йому, як він проводить різні дослідження на тваринах. Іванов не заперечував і запросив внука до себе в лабораторію. Внук за компанію привів з собою ще кілька своїх однокласників. Після побачених дослідів над тваринами кожен з хлопців вдома розповів про свої враження. Батько одного з хлопців вирішив, що Іванов порушив ЗУ «Про захист тварин від жорстокого поводження». <i>Роз'ясніть чи допустив якісь порушення Іванов і чи повинен він нести якусь відповідальність.</i></p> <p>Задача 3. Сім'я Шевчуків проживає у приватному будинку в сільській місцевості та має у власності собаку породи «Бультер'єр». Бажаючи трохи дати можливість побігати без намордника і повідка, вони відв'язали її в себе на подвір'ї. Але через деякий один з членів сім'ї Шевчуків виходив на вулиця зі свого подвір'я і собака встигла проскочити теж на вулицю повз нього. В цей час по вулиці йшов сусід і собака, побачивши його накинулась на нього та покусала. <i>Які дії в такому випадку мають вчинити власники собаки? Чи буде їх притягнуто до якоїсь відповідальності? Відповідь обгрунтуйте.</i></p> <p>Задача 4. Поліція охорони при несенні служби на лісовій дорозі зустріла гр-на Макаренка, в руках якого були капкани та з собакою мисливської породи,. Вбачаючи,</p>	<p>України</p> <p>2. Виконайте тестові завдання для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу Загальні методичні поради: Тестові завдання виконуються шляхом надання лише однієї правильної відповіді на запропоноване питання. Декілька правильних відповідей на питання не допускається.</p> <p>1. Рідкісні види тварин та такі, що перебувають під загрозою зникнення в природних умовах на території України? а) передаються у приватні колекції; б) перебувають в зоопарках; в) підлягають особливій охороні і заносяться до Червоної книги України</p> <p>2. За порушення законодавства щодо охорони об'єктів тваринного світу винні особи несуть відповідальність? а) дисциплінарну, цивільно-правову; б) кримінальну та адміністративну; в) усі відповіді вірні</p> <p>3. Спеціальне використання об'єктів тваринного світу здійснюється? а) на підставі квитка; б) на підставі рішення; в) на підставі дозволу</p> <p>4. Мисливство – це: а) вид спеціального використання об'єктів тваринного світу; б) утримання диких тварин у неволі; в) вид загального використання об'єктів тваринного світу</p> <p>5. Об'єктами тваринного світу є: а) дикі тварини; б) продукти життєдіяльності диких тварин; в) дикі тварини, продукти життєдіяльності диких тварин, частини диких тварин</p> <p>6. Чи вважаються домашні,</p>
--	--	---

	<p>що Макаренко йшов на полювання в місці, де це заборонено, вони вирішили його затримати. Але Макаренко сказав, що він не на полювання йде, а просто гуляв лісом зі своєю собакою, а капкани знайшов під одним деревом і просто вирішив взяти собі. <i>Чи вчинив на вашу думку якийсь порушення Макаренко? Чи може його бути притягнуто до якогось виду відповідальності? Обгрунтуйте свою відповідь.</i></p> <p>Задача 5. Компанія мисливців вирішили піти на полювання. Але по дорозі до них захотів приєднатися брат одного з мисливців (Овчаренко), який теж був мисливцем, але зараз не мав при собі своєї мисливської зброї. <i>Чи має право попросити Овчаренко у когось з цих товаришів їх мисливську зброю, щоб вполювати якусь тварину? Чи мають право вони надати Овчаренку скористатися їх мисливською зброєю? Поясніть ситуацію з посиланням на чинне законодавство.</i></p>	<p>свійські чи сільськогосподарські тварини об'єктами тваринного світу, на які поширюється дія Закону України “Про тваринний світ”?</p> <p>a) ні; b) так; c) у випадках, передбачених законом</p> <p>7. У якій власності перебувають об'єкти тваринного світу?</p> <p>a) лише державній; b) державній, комунальній, приватній; c) лише державній і комунальній</p> <p>8. Охорона тваринного світу передбачає систему заходів, а саме?</p> <p>a) правових, організаційних, освітніх; b) економічних і матеріально-технічних; c) усі вище зазначені</p> <p>9. Одним із вагомих заходів щодо охорони тваринного світу є занесення рідкісних та вимираючих тварин:</p> <p>a) до Зеленої книги України; b) до Червоної книги України; c) до Золотої книги України</p> <p>10. Як здійснюється загальне використання об'єктів тваринного світу фізичними особами?</p> <p>a) оплатно; b) оплатно або безоплатно; c) безоплатно</p> <p>3. Створіть презентацію у PowerPoint</p> <p>Загальні методичні рекомендації: Мультимедійна презентація повинна містити текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, аудіо та відеофрагменти і анімації.</p> <p>1. При оформленні мультимедійної презентації необхідно дотримуватися єдиного стилю подання інформації.</p> <p>2. Всі слайди презентації повинні бути виконані в програмі Microsoft PowerPoint будь-якої версії в єдиному стилі.</p>
--	---	---

		<p>3. Розмір файлу повинен бути не більш ніж 2Мб, кількість слайдів 10-15.</p> <p>4. Має бути титульний, інформаційний та підсумковий слайди.</p> <p>5. Титульний слайд повинен відображати тему презентації і хто її виконав (прізвище, ім'я, навчальна група, курс, факультет).</p> <p>6. На підсумковому слайді вказується список використаних джерел та стислий висновок роботи.</p> <p>7. Формат слайдів. Параметри сторінки: - розмір слайдів - екран; орієнтація - альбомна; ширина - 24 см.; висота - 18см.; нумерація слайдів з «1».</p> <p>8. Формат видачі слайдів - «Презентація на екрані».</p> <p>9. Оформлення слайдів: шрифти для використання: TimesNewRoman, Arial, ArialNarrow. Не дозволяється змішувати різні типи шрифтів в одній презентації.</p> <p>10. Написання: звичайний, курсив, напівжирний; колір і розмір шрифту має бути підібраний так, щоб всі надписи чітко читати на обраному полі слайду.</p> <p>11. У титульному і підсумковому слайді використання анімаційних об'єктів не допускається.</p> <p>12. Слайди не переповнювати текстом.</p> <p>13. Використовувати прості слова та речення.</p> <p>14. Вимоги до інформації: науковість, логічність, доступність, однозначність, лаконічність, завершеність, достовірність, сучасність, достатність.</p> <p>15. Недопустимість граматичних та інших помилок.</p> <p>16. На одному слайді не рекомендується використовувати більш ніж 3 кольори: один для фону (світлий), другий для заголовку, третій для тексту.</p> <p>17. Таблична інформація вставляється до слайду як таблиця текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel. Але не слід використовувати таблиці з великою кількістю даних.</p> <p>18. Діаграми готуються з використанням майстра діаграм</p>
--	--	--

		<p>табличного процесора MS Excel.</p> <p>19. Надписи до ілюстрованого матеріалу повинні відповідати його змісту.</p> <p>20. Файлу мультимедійної презентації надати ім'я та розширення ppt. Наприклад: Петренко А. С-petrenko_as.ppt або as_petrenko.ppt</p> <p>Приблизна тематика (напрямок розробки) презентацій у PowerPoint, що пропонуються для даної теми.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тваринний світ як об'єкт правового регулювання, використання та охорони. 2. Тваринний світ як об'єкт права власності. 3. Право використання тваринного світу. 4. Правове регулювання мисливства та рибальства. 5. Реалізація права на полювання. 6. Управління у галузі використання, відтворення і охорони тваринного світу. 7. Правова охорона тваринного світу.
<p>Тема 6. Правова охорона атмосферного повітря в Україні</p>	<p>Практичне заняття <i>Навчальний час – 2 год.</i></p> <p>Практичне завдання 1. Складіть таблицю «Система правових заходів щодо охорони атмосферного повітря» за такими значеннями:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. види заходів охорони атмосферного повітря 2. органи охорони атмосферного повітря 3. повноваження органів охорони атмосферного повітря 4. національні програми в сфері охорони атмосферного повітря 5. міжнародні програми в сфері охорони атмосферного повітря 6. сучасні проблеми в сфері охорони атмосферного повітря 7. ймовірні шляхи подолання проблем в сфері охорони атмосферного повітря <p>Практичне завдання 2. Проаналізуйте види і зміст юридичної відповідальності за порушення законодавства в галузі охорони атмосферного повітря. Виділіть прогалини в законодавстві.</p>	<p>1. Підготовка рефератів Загальні методичні рекомендації: Реферат (довідь) оформлюється у вигляді письмової роботи в обсязі 5 - 7 сторінок. Представляється на папері та електронному носії.</p> <p>Приблизна тематика рефератів, доповідей (до даної теми):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правове регулювання діяльності, що впливає на погоду і клімат. 2. Правові засади охорони озонового шару: національне і міжнародно-правове регулювання. 3. Поняття та порядок організації моніторингу у сфері охорони атмосферного повітря. 4. Київський протокол до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та його значення для України. 5. Правова охорона атмосферного повітря від забруднення пересувними джерелами. 6. Правова охорона атмосферного повітря при здійсненні космічної діяльності. 7. Відшкодування шкоди, заподіяної порушеннями законодавства про атмосферне повітря. 8. Організаційно-економічні заходи щодо охорони атмосферного повітря. 9. Нормативи екологічної безпеки

		<p>атмосферного повітря.</p> <p><u>2. Виконайте тестові завдання для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу</u></p> <p>Загальні методичні поради: Тестові завдання виконуються шляхом надання лише однієї правильної відповіді на запропоноване питання. Декілька правильних відповідей на питання не допускається.</p> <p>1. Відносини в галузі охорони атмосферного повітря регулюються?</p> <p>a) Законом України «Про охорону атмосферного повітря», Повітряним кодексом України; b) Законом України «Про охорону атмосферного повітря», Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», Повітряним кодексом України; c) Законом України «Про охорону атмосферного повітря», Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища»</p> <p>2. Який із вказаних органів має повноваження в галузі використання та охорони атмосферного повітря?</p> <p>a) Міністерство охорони навколишнього природного середовища України; b) Міністерство екології та природних ресурсів України; c) Державний комітет природних ресурсів України</p> <p>3. Перелік речовин, що забруднюють атмосферне повітря?</p> <p>a) встановлюється Верховною Радою України та переглядається один раз на 5 років; b) встановлюється Мінприроди України та переглядається один раз на 3 роки; c) встановлюється Кабінетом Міністрів України і переглядається один раз на 3 роки</p> <p>4. Дозволи на здійснення діяльності, спрямованої на штучні зміни стану атмосфери та атмосферних явищ, видаються?</p> <p>a) Мінприроди України;</p>
--	--	---

		<p>b) Кабінетом Міністрів України;</p> <p>c) така діяльність спеціального дозволу не потребує</p> <p>5. Державному обліку в галузі охорони атмосферного повітря не підлягають?</p> <p>a) об'єкти, які справляють або можуть справити позитивний вплив на здоров'я людини або стан атмосферного повітря;</p> <p>b) види та ступені впливу фізичних і біологічних факторів на стан атмосферного повітря;</p> <p>c) об'єкти, які потрапляють у повітряний простір України з території інших держав або міжнародної території</p> <p>6. Державні стандарти в галузі охорони атмосферного повітря встановлюються?</p> <p>a) Мінприроди України;</p> <p>b) МОЗ України;</p> <p>c) Кабінетом Міністрів України</p> <p>7. Повітряний простір України має верхню межу на висоті?</p> <p>a) 10-11 км;</p> <p>b) 100-110 км;</p> <p>c) 1000-1100 км</p> <p>8. Який вид нормативів у галузі використання та охорони атмосферного повітря є «гранично допустимий викид забруднюючої речовини або суміші цих речовин, який визначається у місці його виходу з устаткування»?</p> <p>a) норматив якості атмосферного повітря;</p> <p>b) норматив гранично допустимого впливу фізичних і біологічних факторів стаціонарного джерела;</p> <p>c) технологічний норматив допустимого викиду забруднюючих речовин</p> <p>9. Нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря:</p> <p>a) встановлюються для кожного регіону залежно від природно-кліматичних, географічних, демографічних та інших чинників;</p> <p>b) є єдиними для всієї території України, однак для деяких районів можуть бути менш</p>
--	--	---

		<p>суворими з урахуванням економічної доцільності та екологічної ситуації;</p> <p>с) є єдиними для всієї території України, однак для деяких районів (курортних, лікувально-оздоровчих, рекреаційних) можуть бути більш суворими</p> <p>10. Для визначення безпеки для здоров'я людини та екологічної безпеки під час проектування, будівництва підприємств та інших об'єктів проводиться:</p> <p>а) тільки екологічна експертиза;</p> <p>б) тільки санітарно-гігієнічна експертиза;</p> <p>с) як екологічна, так і санітарно-гігієнічна експертиза</p> <p><u>3. Створіть презентацію у PowerPoint</u></p> <p>Загальні методичні рекомендації:</p> <p>Мультимедійна презентація повинна містити текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, аудіо та відеофрагменти і анімації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. При оформленні мультимедійної презентації необхідно дотримуватися єдиного стилю подання інформації. 2. Всі слайди презентації повинні бути виконані в програмі Microsoft PowerPoint будь-якої версії в єдиному стилі. 3. Розмір файлу повинен бути не більш ніж 2Мб, кількість слайдів 10-15. 4. Має бути титульний, інформаційний та підсумковий слайди. 5. Титульний слайд повинен відображати тему презентації і хто її виконав (прізвище, ім'я, навчальна група, курс, факультет). 6. На підсумковому слайді вказується список використаних джерел та стислий висновок роботи. 7. Формат слайдів. Параметри сторінки: - розмір слайдів - екран; орієнтація - альбомна; ширина - 24 см.; висота - 18см.; нумерація слайдів з «1». 8. Формат видачі слайдів - «Презентація на екрані». 9. Оформлення слайдів: шрифти для використання:
--	--	---

		<p>TimesNewRoman, Arial, ArialNarrow. Не дозволяється змішувати різні типи шрифтів в одній презентації.</p> <p>10. Написання: звичайний, курсив, напівжирний; колір і розмір шрифту має бути підібраний так, щоб всі надписи чітко читати на обраному полі слайду.</p> <p>11. У титульному і підсумковому слайді використання анімаційних об'єктів не допускається.</p> <p>12. Слайди не переповнювати текстом.</p> <p>13. Використовувати прості слова та речення.</p> <p>14. Вимоги до інформації: науковість, логічність, доступність, однозначність, лаконічність, завершеність, достовірність, сучасність, достатність.</p> <p>15. Недопустимість граматичних та інших помилок.</p> <p>16. На одному слайді не рекомендується використовувати більш ніж 3 кольори: один для фону (світлий), другий для заголовку, третій для тексту.</p> <p>17. Таблична інформація вставляється до слайду як таблиця текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel. Але не слід використовувати таблиці з великою кількістю даних.</p> <p>18. Діаграми готуються з використанням майстра діаграм табличного процесора MS Excel.</p> <p>19. Надписи до ілюстрованого матеріалу повинні відповідати його змісту.</p> <p>20. Файлу мультимедійної презентації надати ім'я та розширення ppt. Наприклад: Петренко А. С- petrenko_as.ppt або as_petrenko.ppt</p> <p>Приблизна тематика (напрямок розробки) презентацій у PowerPoint, що пропонуються для даної теми.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Атмосферне повітря як об'єкт правового регулювання, використання та охорони. 2. Управління і контроль у галузі охорони атмосферного повітря та його функції. 3. Правові заходи охорони атмосферного повітря. 4. Відповідальність за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря. 5. Особливості майнової
--	--	--

		відповідальності за порушення атмосферного законодавства.
<p>Тема 7. Правова охорона надр в Україні. Правова охорона природно-заповідного фонду в Україні</p>	<p>Семінарське заняття <i>Навчальний час – 2 год.</i></p> <p>Питання до семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> Надра як об'єкт правового використання та охорони. Право користування надрами та його види Підстави та порядок виникнення і припинення права користування надрами. Правова охорона надр. Відповідальність за порушення законодавства про охорону та використання надр. <p>Практичне заняття <i>Навчальний час – 2 год.</i></p> <p>Задача 1. Державний дитячий спеціалізований санаторно-курортний заклад «Життєдай» знає, що відповідно до чинного законодавства, розмір плати за надання спеціальних дозволів на користування надрами визначається за результатами аукціону, а у разі надання дозволу без проведення аукціону справляється збір, який розраховується виходячи з початкової ціни продажу такого дозволу на аукціоні. <i>Поясніть як буде здійснюватися збір за видачу спеціального дозволу цьому закладу за здійснення видобутку мінеральних вод у частині, що використовується для лікування на їх території?</i></p> <p>Задача 2. Лук'яненко в період часу з 5 липня 2010 року по 4 грудня 2010 року на території м. Шахтарська Донецької області не маючи ніяких спеціальних дозволів на використання надр, з допомогою лебідки, кустарного виробництва, компресорною установки, ванни, відбійного молотка та ресивера, організував роботу та видобував корисні копалини вугілля, яке є корисними копалинами загальнодержавного значення. За час видобутку добув 15 тон. 12 кг. вугілля. Державне підприємство «Дирекція з реструктуризації шахтного фонду» довідался про це і вирішила звернутися</p>	<p>1. Підготовка рефератів Загальні методичні рекомендації: Реферат (довідь) оформлюється у вигляді письмової роботи в обсязі 5 - 7 сторінок. Представляється на папері та електронному носії.</p> <p>Приблизна тематика рефератів, доповідей (до даної теми):</p> <ol style="list-style-type: none"> Угоди про розподіл продукції: зарубіжний досвід і вітчизняна практика. Правове регулювання використання надр України іноземними суб'єктами. Особливості правового режиму використання нафтогазоносних надр. Правові проблеми освоєння надр виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу. Правове забезпечення охорони довкілля при здійсненні гірничодобувної діяльності. Правове регулювання використання надр для створення геологічних територій та об'єктів, що мають важливе наукове, культурне, санітарно-оздоровче значення. Шляхи вдосконалення управління в галузі використання та охорони надр і забезпечення протидії корупції в цій сфері. Правове забезпечення екологічної безпеки при розміщенні відходів та захороненні шкідливих речовин у надрах. <p>2. Виконайте тестові завдання для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу Загальні методичні поради: Тестові завдання виконуються шляхом надання лише однієї правильної відповіді на запропоноване питання. Декілька правильних відповідей на питання не допускається.</p> <p>1. Чи входять простори виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу України до складу державної території?</p> <ol style="list-style-type: none"> так; ні; так, якщо це передбачено

	<p>1) Чи допустив якісь порушення Лук'яненко?</p> <p>2) До якого виду відповідальності його може бути притягнуто?</p> <p>3) Назвіть статті нормативних актів, за якими його може бути притягнуто до відповідальності.</p> <p>Задача 3. Горькін 31 грудня 2020 року о 23 год. 40 хв., сподіваючись, що ніхто не довідається про це, завантажив свій автомобіль ЗІЛ в руслі річки Дністер гравійно-піщаною сумішшю об'ємом 3 куб.м. і повіз додому. Але біля річки були Євтушенко і Паратова, які все це побачили і, подумавши, що вчиняється правопорушення, викликали поліцію і повідомили номерний знак автомобіля ЗІЛ, який належить Горькіну. Місце знаходження Горькіна було встановлено і вилучено в нього 2 куб.м. гравійно-піщаної суміші. Іншу частину він встиг продати незнайомим його людям. <i>Чи повинен Горькін бути притягнутий до якогось виду відповідальності в такому випадку? До якого саме виду відповідальності його може бути притягнуто? Зробіть посилання на відповідні статті чинного законодавства.</i></p>	<p>двосторонніми договорами України з іншими прибережними державами</p> <p>2. Максимальний строк, на який видаються дозволи на добування нафти й газу, становить?</p> <p>a) 10 років; b) 20 років; c) 30 років</p> <p>3. Максимальний строк на який надається спеціальний дозвіл на геологічне вивчення та видобування газу (метану) вугільних родовищ, промислова розробка яких не здійснювалася незалежно від їх подальшого використання, становить?</p> <p>a) 10 років; b) 20 років; c) 30 років</p> <p>4. Без надання гірничого відводу надра надаються у користування?</p> <p>a) для геологічного вивчення; b) для добування корисних копалин; c) для створення геологічних територій та об'єктів, що мають важливе наукове, культурне, санітарно-оздоровче значення</p> <p>5. Землевласники і землекористувачі в межах наданих їм земельних ділянок мають право без спеціальних дозволів і гірничого відводу видобувати для своїх господарських і побутових потреб корисні копалини місцевого значення і торф загальною глибиною розробки?</p> <p>a) до 1 м; b) до 2 м; c) до 5 м</p> <p>6. Плата за користування надрами справляється у вигляді?</p> <p>a) рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин; b) податку за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин; c) державного мита за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням</p>
--	---	--

		<p>корисних копалин</p> <p>7. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин встановлюється?</p> <p>a) Законом України «Про угоди про розподіл продукції»;</p> <p>b) Податковим кодексом України;</p> <p>c) Положенням про порядок надання гірничих відводів</p> <p>8. Створення єдиної системи Державного інформаційного геологічного фонду та визначення порядку розпорядження геологічною інформацією відноситься до відома?</p> <p>a) Міністерства екології та природних ресурсів України;</p> <p>b) Кабінету Міністрів України;</p> <p>c) Державного агентства земельних ресурсів України</p> <p>9. Гірничі відводи для розробки родовищ корисних копалин загальнодержавного значення надаються?</p> <p>a) Міністерством екології та природних ресурсів України;</p> <p>b) Державною службою України з питань праці;</p> <p>c) Міністерством енергетики та вугільної промисловості України</p> <p>10. Строк дії угоди про розподіл продукції (корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення, що видобуваються (виробляються) під час розробки родовищ корисних копалин) не може перевищувати?</p> <p>a) п'ятдесяти років з дня її підписання;</p> <p>b) двадцяти п'яти років з дня підписання;</p> <p>c) строк дії угоди необмежений</p> <p><u>3. Створіть презентацію у PowerPoint</u></p> <p>Загальні методичні рекомендації: Мультимедійна презентація повинна містити текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, аудіо та</p>
--	--	---

		<p>відеофрагменти і анімації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. При оформленні мультимедійної презентації необхідно дотримуватися єдиного стилю подання інформації. 2. Всі слайди презентації повинні бути виконані в програмі Microsoft PowerPoint будь-якої версії в єдиному стилі. 3. Розмір файлу повинен бути не більш ніж 2Мб, кількість слайдів 10-15. 4. Має бути титульний, інформаційний та підсумковий слайди. 5. Титульний слайд повинен відображати тему презентації і хто її виконав (прізвище, ім'я, навчальна група, курс, факультет). 6. На підсумковому слайді вказується список використаних джерел та стислий висновок роботи. 7. Формат слайдів. Параметри сторінки: - розмір слайдів - екран; орієнтація - альбомна; ширина - 24 см.; висота - 18см.; нумерація слайдів з «1». 8. Формат видачі слайдів - «Презентація на екрані». 9. Оформлення слайдів: шрифти для використання: TimesNewRoman, Arial, ArialNarrow. Не дозволяється змішувати різні типи шрифтів в одній презентації. 10. Написання: звичайний, курсив, напівжирний; колір і розмір шрифту має бути підібраний так, щоб всі надписи чітко читати на обраному полі слайду. 11. У титульному і підсумковому слайді використання анімаційних об'єктів не допускається. 12. Слайди не переповнювати текстом. 13. Використовувати прості слова та речення. 14. Вимоги до інформації: науковість, логічність, доступність, однозначність, лаконічність, завершеність, достовірність, сучасність, достатність. 15. Недопустимість граматичних та інших помилок. 16. На одному слайді не рекомендується використовувати більш ніж 3 кольори: один для фону (світлий), другий для заголовку, третій для тексту. 17. Таблична інформація вставляється до слайду як таблиця
--	--	---

		<p>текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel. Але не слід використовувати таблиці з великою кількістю даних.</p> <p>18. Діаграми готуються з використанням майстра діаграм табличного процесора MS Excel.</p> <p>19. Надписи до ілюстрованого матеріалу повинні відповідати його змісту.</p> <p>20. Файлу мультимедійної презентації надати ім'я та розширення ppt. Наприклад: Петренко А. С-petrenko_as.ppt або as_petrenko.ppt</p> <p>Приблизна тематика (напрямок розробки) презентацій у PowerPoint, що пропонуються для даної теми.</p> <ol style="list-style-type: none"> Надра як об'єкт правового регулювання, використання та охорони. Право користування надрами та його види. Управління у галузі використання і охорони надр. Правова охорона надр. Відповідальність за порушення законодавства про надра.
<p>Тема 8. Правова охорона природно-заповідного фонду в Україні</p>	<p>Семінарське заняття <i>Навчальний час – 2 год.</i> Питання до семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> Природно-заповідний фонд як об'єкт правової охорони. Правові форми та види використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Види використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд. <p>Практичне заняття <i>Навчальний час – 2 год.</i> Задача 1. Регіональний ландшафтний парк "Тилігульський" звернувся з позовом до суду, посилаючись на те, що 21 лютого 2019 року під час рейду на території РЛП «Тилігульський» було виявлено, що гр-н Цибульський за допомогою комбайну незаконно займався заготівлею очерету, внаслідок чого був скошений</p>	<p>1. Підготовка рефератів Загальні методичні рекомендації: Реферат (доповідь) оформлюється у вигляді письмової роботи в обсязі 5 - 7 сторінок. Представляється на папері та електронному носії.</p> <p>Приблизна тематика рефератів, доповідей (до даної теми):</p> <ol style="list-style-type: none"> Міжнародне співробітництво в сфері формування, збереження та раціонального використання об'єктів екологічної мережі. Правовий режим водно-болотних угідь, що мають міжнародне значення переважно як середовище існування водоплавних птахів. Принципи формування, збереження та раціонального використання екологічної мережі. Природно-заповідні території Сумщини та правові проблеми їх функціонування. Правовий режим охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Правове забезпечення науково-дослідних робіт на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду. Шляхи вдосконалення

	<p>очерет, загальною площею 0,5 га, не маючи відповідного дозволу. РЛП «Тилігульський» вважає, що такими діями Цибульський заподіяв державі майнову шкоду у розмірі 6850 грн. і повинен їх відшкодувати (цивільна відповідальність), а також має бути притягнутий і до адміністративної відповідальності.</p> <p><i>Чи допустив Цибульський якісь порушення, скоюючи очерет в РЛП? Чи має бути притягнутий Цибульський до якогось виду відповідальності? Обґрунтуйте свою відповідь.</i></p> <p>Задача 2. 11.03.2019 р., об 12.40 год. у заповідній зоні Углянського природоохоронного науково-дослідного відділення Карпатського біосферного заповідника, виявлено Забарова, який знаходився без дозволу на території заповідника. Представники заповідника вбачають, що Забаров здійснив порушення Закону України "Про природно-заповідний фонд України", яке стосується діяльності біосферних заповідників та має бути притягнутий до одного з видів відповідальності, які передбачені в статті 64 даного закону.</p> <p><i>Чи були допущені порушення закону Забаровим? Якщо порушень закону в діях Забарова не було, то обґрунтуйте свою відповідь. А якщо були порушення, то дайте посилання на відповідні статті чинного законодавства, яке це порушення регламентують.</i></p> <p>Задача 3. На гр-ку Нормазову (жительку Хмельницької області, с.Глинники, працюючу сільським головою Ганопільської ОТГ) державним інспектором з охорони навколишнього природного середовища в хмельницькій області було складено адмінпротокол про те, що Нормазова порушила вимоги ст.ст. 60, 64 Закону України "Про природнозаповідний фонд України" і вчинила адмінправопорушення, передбачене ч. 1 ст. 91 КУпАП, оскільки 10 жовтня 2020 о 13 год. 58 хв. на території Ганопільської ОТГ в парку -пам'ятнику садово-</p>	<p>економічного забезпечення функціонування територій та об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>8. Особливості юридичної відповідальності за порушення законодавства про природно-заповідний фонд України.</p> <p><u>2. Виконайте тестові завдання для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу</u></p> <p>Загальні методичні поради: Тестові завдання виконуються шляхом надання лише однієї правильної відповіді на запропоноване питання. Декілька правильних відповідей на питання не допускається.</p> <p>1. До складу територій національних природних парків можуть включатися?</p> <p>a) ділянки землі та водного простору науково-дослідних установ; b) будь-які ділянки землі та водного простору; c) ділянки землі та водного простору інших землевласників та землекористувачів</p> <p>2. Заповідна зона - призначена для?</p> <p>a) охорони та відновлення найбільш цінних природних комплексів; b) створення та відтворення найбільш сприятливих умов існування вимираючих видів тварин; c) збереження та охорони об'єктів лісового фонду</p> <p>3. Який з наведених об'єктів не входить до природно-заповідного фонду?</p> <p>a) біосферний заповідник; b) парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва; c) історико-культурний заповідник</p> <p>4. Для розміщення готелів, мотелів, кемпінгів та інших об'єктів обслуговування відвідувачів національного природного парку призначена?</p> <p>a) зона регульованої рекреації; b) зона стаціонарної рекреації;</p>
--	---	---

	<p>паркового мистецтва "Ганнопільський" площею 23,0 га загально-державного значення, який відноситься до природнозаповідного фонду України, було виявлено відсутність охоронних знаків, чим підтверджується не забезпечення належної охорони зони відповідного об'єкта. Нормазова себе винною не визнала і пояснила, що охоронні знаки виготовлені, але не встановлені у визначених місцях місцевого парку "Ганнопільський" у зв'язку з їх пошкодженням місцевими жителями.</p> <p><i>Дайте роз'яснення чи правовірно було складено адмінпротокол на сільського голову Нормазову. Чи є склад правопорушення в діях Нормазової?</i></p> <p>Задача 4. Коваленко 20.07.2020 року на озері в районі с.Корсунка, яке має особливу екологічну цінність і належить до природно-заповідного фонду України, ловив рибу промисловим знаряддям лову - сіткою з мисини, з дюралевого човна, без дозволу на промисел. Його було затримано під час лову. Вилучена сітка та водні біоресурси. <i>Поясніть які саме порушення якого нормативного акту допустив Коваленко. До якого виду відповідальності якого можуть притягнути? Дайте посилання на відповідну статтю.</i></p>	<p>с) буферна зона</p> <p>3. Створіть презентацію у PowerPoint</p> <p>Загальні методичні рекомендації: Мультимедійна презентація повинна містити текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, аудіо та відеофрагменти і анімації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. При оформленні мультимедійної презентації необхідно дотримуватися єдиного стилю подання інформації. 2. Всі слайди презентації повинні бути виконані в програмі Microsoft PowerPoint будь-якої версії в єдиному стилі. 3. Розмір файлу повинен бути не більш ніж 2Мб, кількість слайдів 10-15. 4. Має бути титульний, інформаційний та підсумковий слайди. 5. Титульний слайд повинен відображати тему презентації і хто її виконав (прізвище, ім'я, навчальна група, курс, факультет). 6. На підсумковому слайді вказується список використаних джерел та стислий висновок роботи. 7. Формат слайдів. Параметри сторінки: - розмір слайдів - екран; орієнтація - альбомна; ширина - 24 см.; висота - 18см.; нумерація слайдів з «1». 8. Формат видачі слайдів - «Презентація на екрані». 9. Оформлення слайдів: шрифти для використання: TimesNewRoman, Arial, ArialNarrow. Не дозволяється змішувати різні типи шрифтів в одній презентації. 10. Написання: звичайний, курсив, напівжирний; колір і розмір шрифту має бути підібраний так, щоб всі надписи чітко читати на обраному полі слайду. 11. У титульному і підсумковому слайді використання анімаційних об'єктів не допускається. 12. Слайди не переповнювати текстом. 13. Використовувати прості слова та речення. 14. Вимоги до інформації: науковість, логічність, доступність, однозначність, лаконічність, завершеність,
--	--	---

		<p>достовірність, сучасність, достатність.</p> <p>15. Недопустимість граматичних та інших помилок.</p> <p>16. На одному слайді не рекомендується використовувати більш ніж 3 кольори: один для фону (світлий), другий для заголовку, третій для тексту.</p> <p>17. Таблична інформація вставляється до слайду як таблиця текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel. Але не слід використовувати таблиці з великою кількістю даних.</p> <p>18. Діаграми готуються з використанням майстра діаграм табличного процесора MS Excel.</p> <p>19. Надписи до ілюстрованого матеріалу повинні відповідати його змісту.</p> <p>20. Файлу мультимедійної презентації надати ім'я та розширення ppt. Наприклад: Петренко А. С-petrenko_as.ppt або as_petrenko.ppt</p> <p>Приблизна тематика (напрямок розробки) презентацій у PowerPoint, що пропонуються для даної теми.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Управління у галузі організації, охорони і використання природно-заповідного фонду. 2. Правовий режим окремих територій та об'єктів природно-заповідного фонду. 3. Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд. 4. Поняття, склад та юридична природа рекреаційних зон. 5. Правовий режим і порядок створення рекреаційних зон. 6. Види рекреаційних зон. Юридичні критерії зонування рекреаційних зон.
--	--	---

Основні інформаційні джерела

З боку здобувачів вищої освіти:	наявні технічні та комп'ютерні пристрої з можливістю роботи в мережі Internet.
З боку науково-педагогічних працівників та навчального закладу:	наявні технічні та комп'ютерні пристрої з можливістю роботи в мережі Internet, використання доступних освітніх он-лайн платформ, відповідне навчально-методичне забезпечення (навчальна та робоча програма навчальної дисципліни «Екологічне право», плани-конспекти проведення занять, методичні розробки організації самостійної та роботи здобувачів вищої освіти, тестові завдання для проведення поточного та підсумкового контролю засвоєння теоретичних знань, тощо.

Рекомендовані джерела інформації (література):

1. Боднарчук О. Г. Екологічне право : навч. посіб. / О. Г. Боднарчук, О. І Боднарчук, П. Р. Левчук // Ун-т держ. фіскальної служби України. Ірпінь, 2021. 458 с.
2. Гетьман А.П., Анісімова Г.В., Соколова А.К. Екологічне право: підручник. Харків : Право. 2019. 552 с.
3. Екологічне право : навч. посіб. / Кол. авт. Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 318 с.
4. Екологічне право України: навчальний посібник. Одеса: Гельветика. 2018. 408 с.
5. Екологічне право України : навч. посіб. / Н. С. Гавриш та ін.; за ред. проф. І. І. Каракаша, д-ра юрид. наук Т. Є. Харитонової, канд. юрид. наук А. І. Черемнової ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». 1-е вид. Одеса : Гельветика, 2018. 383 с.
6. Екологічне право України. Загальна частина : підручник / М. В. Краснова, Ю. А. Краснова. К.: ВПЦ "Київський університет", 2021. 190 с.
7. Екологічне право: навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання / Демчук Т.І., Борденюк О.В., Шелудяков Р.С. Чернівці, 2021. 100 с.
8. Екологічне право України. Особлива частина : навч. посіб.: О. М. Шуміло (кер. авт. кол.), І. В. Бригадир, В. А. Зуєв та ін. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2-ге вид., змін. / за заг. ред. О. М. Шуміла. Харків, 2017. 384 с.
9. Краснянський М. Ю., Екологічна безпека: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 180 с.
10. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення: навч. посіб. / Т.К. Оверська, Н.М. Опольська; Вінн. Нац. ун-т. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2020. 252 с.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика вивчення навчальної дисципліни досягається за допомогою наступних складових:

- 1) здобувач вищої освіти має погодитися на дотримання принципів академічної доброчесності;
- 2) самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- 3) посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- 4) надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;

5) засвоєння тем пропущених лекційних занять здійснюється шляхом відпрацювання здобувачем вищої освіти (співбесіда, реферат, презентація, доповідь тощо). Пропущені практичні та (або) семінарські заняття, незалежно від причини пропуску, та незадовільні оцінки здобувач вищої освіти відпрацьовує науково-педагогічному працівникові згідно з графіком консультацій до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі групи.

Оцінювання навчальної дисципліни:

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Участь в роботі впродовж семестру/екзамен – 60/40, тобто 100 бальна за семестр:</p> <p>«<i>відмінно</i>» – здобувач демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв'язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>«<i>добре</i>» – здобувач демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв'язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв'язках;</p> <p>«<i>задовільно</i>» – здобувач володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>«<i>незадовільно</i>» – здобувач не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами</p>
<p>Вимоги до письмової роботи (за умови наявності)</p>	<p>Написання рефератів, доповідей, презентацій, тощо здійснюється відповідно до запропонованої тематики викладачем, з урахуванням програми навчальної дисципліни.</p>
<p>Семінарські та практичні заняття</p>	<p>Під час проведення семінарів (практичних занять) здобувачі працюють у такому форматі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) викладач оголошує вступну промову, перевіряє наявність здобувачів та оголошує навчальні питання заняття; 2) надається можливість оголошення доповідей, рефератів, презентацій тощо; 3) здобувачі відповідають на навчальні питання (практичні завдання), після кожного з них інші здобувачі вносять свої пропозиції та доповнення, а також задають додаткові запитання;

Для занесення результатів компетентності здобувача у відомість обліку успішності, залікову книжку здобувача використовується таблиця співвідношення між рейтингом здобувача та ECTS оцінками (табл. 2).

Таблиця 2

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

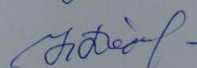
Розробники:

Завідувач кафедри,
кандидат юридичних наук, доцент

Валентина МИРОНЕНКО

Доцент кафедри,
доктор філософії

Наталія ПОЛІШКО

Силабус схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін
Протокол від 21.12.2023 року, № 8.

Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
полковник поліції

Валентина МИРОНЕНКО